

5

BROER DER FORBINDER

Dette modul udforsker social integration som en dynamisk og udviklende proces, hvor der opbygges social kapital. Det fokuserer på at støtte mennesker med flygtningebaggrund i at bevæge sig væk fra trygheden i »kulturelle bobler« og over mod at skabe meningsfulde, funktionelle og følelsesmæssige bånd til værtsamfundet. Ved at forstå, hvordan sociale netværk fungerer, kan fagfolk vejlede den enkelte i at navigere i kulturelle møder, overvinde barrierer og få adgang til nye muligheder. Modulet fremhæver også vigtigheden af at finde en balance mellem det velkendte og det åbne, så mennesker med flygtningebaggrund kan udvikle mangfoldige relationer, der fremmer deltagelse, inklusion og en ægte følelse af at høre til i deres nye miljø.

Dette modul bygger på *Robert Putnams teori om social kapital*, som udgør en stærk ramme for at forstå, hvordan sociale netværk påvirker integrationsprocesser. I forbindelse med tvungen migration handler integration ikke kun om adgang til offentlige ydelser eller beskæftigelse, men er grundlæggende et spørgsmål om relationer, tillid og tilhørsforhold.

Social kapital henviser til den værdi, der ligger i sociale forbindelser, og den spiller en afgørende rolle for, hvordan enkeltpersoner finder vej i nye miljøer, får adgang til muligheder og genopbygger deres liv.

Putnam skelner mellem to overordnede typer af social kapital: **tilknytningskapital** og **brobygningskapital**, som begge er væsentlige, men har forskellige funktioner.

TILKNYTNINGSKAPITAL SOM FUNDAMENT - BONDING

Tilknytningskapital er stærke, tætte bånd inden for en homogen gruppe, såsom familie, venner fra samme oprindelsesland eller medlemmer af et fælles kulturelt eller sprogligt fællesskab. Disse bånd er "indadvendte" og udgør et **sikkerhedsnet**. For mennesker med flygtningebaggrund er tilknytningskapital ofte den første og mest umiddelbare ressource ved ankomsten. Den tilbyder følelsesmæssig støtte, en følelse af identitetskontinuitet, et fælles sprog og praktisk hjælp til at finde vej i ukendte systemer. I situationer præget af usikkerhed og sårbarhed er disse netværk ikke blot gavnlige, men nødvendige for psykologisk stabilitet og overlevelse.

Tilknytningskapital har dog også sine begrænsninger. Når enkeltpersoner udelukkende stoler på disse tætte netværk, kan de blive fastlåst i det, der ofte betegnes som "**kulturelle bobler**". Selvom disse rum giver tryghed og beskyttelse, kan de også utilsigtet begrænse adgangen til nye muligheder, information og relationer. Over tid kan en overdreven afhængighed af tilknytningskapital føre til **social isolation fra værtsamfundet**, hvilket mindsker adgangen til beskæftigelse, uddannelse og medborgerskab.

STYRKEN I AT BYGGE BRO - BRIDGING

Det er her, at **brobyggende relationer** bliver afgørende. Med brobyggende relationer menes svagere, mere mangfoldige forbindelser, der knytter enkeltpersoner til mennesker uden for deres nærmeste sociale kreds – især til medlemmer af værtsamfundet. Disse bånd er "udadvendte" og fungerer som en **trædesten til social udvikling**.

Gennem disse brobyggende relationer kan mennesker med flygtningebaggrund få adgang til ny information, jobmuligheder, sprogtræning og en dybere forståelse af sociale normer og institutioner.

I modsætning til bånd, der bygger på tillid og fortrolighed, starter brobyggende bånd ofte som "**svage bånd**" – uformelle eller mindre intensive interaktioner med naboer, kolleger, butiksejere eller andre medlemmer af lokalsamfundet. På trods af deres tilsyneladende skrøbelighed er disse svage bånd meget vigtige.

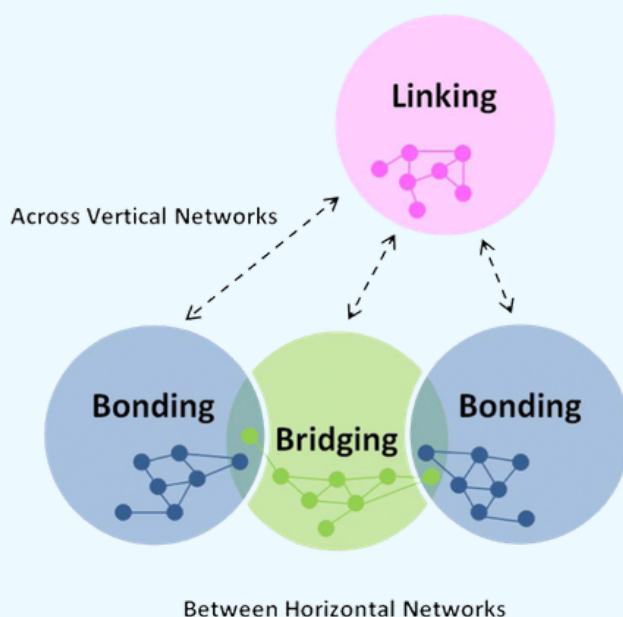
Sociologisk forskning viser, at de ofte er mere effektive end stærke bånd, når det gælder om at skabe adgang til nye muligheder, netop fordi de forbinder enkeltpersoner med forskellige sociale kredse og ressourcer.

Maria, en mor med flugterfaring, er næsten udelukkende afhængig af sit familienetværk for at få daglig støtte. Selvom dette stærke sociale netværk giver hende følelsesmæssig stabilitet, begrænser det samtidigt hendes kontakt med værtsamfundet. Med støtte fra en rådgiver melder hun sig ind i en lokal fælleshave. Gennem fælles aktiviteter som at plante og passe haven begynder Maria at omgås de lokale beboere i et naturligt miljø uden pres. Et af disse "svage bånd" udvikler sig til en meningsfuld forbindelse, der fører til information om en lokal jobmulighed. Denne oplevelse viser, hvordan selv en enkelt brobyggende forbindelse kan ændre integrationsforløbet markant.

En central udfordring i forbindelse med integrationen af personer med flygtningebaggrund er derfor at opnå en **balance mellem tilknytnings- og brobygnings-kapital**. Når tilknytning dominerer uden tilstrækkelig brobygning, kan den enkelte føle sig tryk, men forblive udelukket fra en bredere deltagelse i samfundslivet. Omvendt kan forsøg på at opbygge brobygningsforbindelser uden et sikkert fundament af tilknytning føre til en følelse af ustabilitet eller identitetstab. En effektiv integration kræver begge dele: **et fundament af tillid og støtte kombineret med åbenhed over for nye relationer og miljøer**.

"**Linking**" dækker over vertikale forbindelser til institutioner og systemer (såsom offentlige tjenester, NGO'er eller lokale myndigheder). For fagfolk er det afgørende at **fremme disse forbindelser for at hjælpe flygtninge** med at få adgang til rettigheder, tjenester og strukturelle muligheder uden for deres umiddelbare sociale netværk.

Social Capital, af Katherine E. Laycock og Carrie Mitchell
Fra https://www.researchgate.net/figure/How-social-capital-is-organized-The-interaction-between-bonding-bridging-and-linking_fig1_33016488

For at lette denne overgang inddrages *Gordon Allports kontaktteori*, som beskriver evidensbaserede betingelser, hvor meningsfuld interaktion mellem grupper kan mindske fordomme og fremme gensidig forståelse. Ifølge Allport er kontakt mellem forskellige grupper mest effektiv, når den finder sted under bestemte betingelser:

- **Lige status** blandt deltagerne
- **Fælles mål**, der kræver samarbejde
- **Institutionel støtte**, der legitimerer og fremmer interaktionen

I forbindelse med integrationen af mennesker med flygtningebaggrund betyder dette, at det ikke er tilstrækkeligt blot at placere mennesker med flygtningebaggrund og den lokale befolkning i samme rum. Interaktionens kvalitet og struktur er afgørende. For eksempel kan en fælles aktivitet såsom en fælleshave, et sportshold eller et sprogudvekslingsprogram skabe et miljø, hvor enkeltpersoner samarbejder som ligestillede i stedet for som "modtagere" og "værter". Dette mindsker magtubalancen og giver mulighed for, at der opstår ægte relationer.

Det er vigtigt, at disse interaktioner tilrettelægges på en måde, så de er **afslappede og meningsfulde**, så deltagerne kan være med uden frygt for at blive dømt eller fejle. Over tid kan gentagne positive møder udfordre stereotyper, opbygge tillid og ændre opfattelserne på begge sider.

Et andet centralt teoretisk begreb, der undersøges, er *Homi Bhabhas* forståelse af "**det tredje rum**" (Third Space). Traditionelle integrationsmodeller går ofte ud fra, at den enkelte skal vælge mellem at bevare sin oprindelige kulturelle identitet og at tilegne sig værtssamfundets kultur. Dette binære perspektiv kan skabe indre konflikter og følelser af tab eller utilstrækkelighed.

Begrebet »det tredje rum« tilbyder et alternativ: **et dynamisk, hybridt rum, hvor nye identiteter kan opstå**. I dette rum er mennesker med flygtningeerfaringer ikke forpligtet til at opgive deres kulturelle baggrund eller til fuldt ud at assimilere sig i værtskulturen. I stedet kan de **forhandle sig frem til og kombinere elementer** fra begge dele og dermed skabe en fleksibel og udviklende selvforståelse.

Dette perspektiv er særligt vigtigt for integration på længere sigt, da det anerkender identitetens kompleksitet i multikulturelle sammenhænge. Det **fremmer også den interkulturelle dialog**, idet både mennesker med flygtningebaggrund og medlemmer af værtsamfundet opfordres til at indgå i en gensidig udveksling frem for en ensidig tilpasning. Det tredje rum bliver et sted for kreativitet, hvor nye betydninger, praksisser og relationer kan udvikle sig.

Set ud fra et praktisk synspunkt hjælper dette koncept fagfolk med at bevæge sig væk fra problembaserede tilgange og hen imod **strategier, der styrker den enkeltes handlekraft**. Mennesker med flygtningebaggrund betragtes ikke som personer, der skal "passe ind" men som aktive deltagere i at forme fælles sociale rum. Dette skift fremmer handlekraft, selvtillid og en stærkere følelse af tilhørsforhold.

Det er også vigtigt at forstå, at opbygningen af brobyggende kapital og håndteringen af kulturelle møder kan indebære **store følelsesmæssige og psykologiske barrierer**. Frygt for afvisning, sproglige vanskeligheder, diskrimination og tidligere oplevelser af fremmedgørelse kan hæmme kontakten med værtsamfundet. Derfor skal processen foregå gradvist og med støtte, så den enkelte kan tage små, overskuelige skridt ud af sin komfortzone.

FAGPERSONENS POSITION

Fagfolk kan spille en central rolle i denne proces ved at **fungere som mellemed**. Deres rolle er blandt andet at kortlægge eksisterende netværk, fremhæve muligheder for interaktion og støtte den enkelte i at udvikle den selvtillid og de færdigheder, der er nødvendige for at indgå i nye miljøer. Værktøjer som kortlægning af sociale netværk (ecomapping) kan hjælpe med at visualisere nuværende relationer og identificere huller, hvor der kan opbygges nye forbindelser.

I sidste ende understreges det, at integration ikke er en engangsbegivenhed, men en **dynamisk og løbende proces**. Det indebærer en kontinuerlig afvejning mellem det velkendte og det nye, sikkerhed og muligheder, identitet og forandring. Ved at forstå dynamikken i social kapital og kulturelle møder kan fagfolk bedre støtte mennesker med flygtningebaggrund i at opbygge mangfoldige, meningsfulde netværk, der styrker både deres trivsel og deres deltagelse i samfundet.

Amina kæmper med følelsen af at befinde sig “midt imellem” to kulturer og er usikker på, om hun skal holde fast i sine traditioner eller tilpasse sig værtssamfundet. Dette skaber en indre konflikt og får hende til at trække sig tilbage fra det sociale liv. Gennem interkulturelle fortællingssessioner begynder hun at dele sine oplevelser og lytte til andre, der står over for lignende udfordringer. Gradvist omfavner Amina en hybrid identitet, der kombinerer elementer fra begge kulturer. Denne forandring giver hende mulighed for at omgås forskellige grupper med større selvtillid og opbygge relationer baseret på gensidig forståelse.

HYBRIDE IDENTITETER OG KOMBINERET KAPITAL

Som konklusion kan man sige, at kombinationen af tilknytnings- og brobygningskapital, understøttet af struktureret interkulturel kontakt og anerkendelsen af hybride identiteter, udgør en overordnet ramme for at fremme inklusion. I stedet for at tilskynde til assimilation eller isolation fremmer denne tilgang **sammenhængskraft, gensidighed og gensidig forandring** og lægger dermed grundlaget for et mere sammenhængende og inkluderende samfund.

AKTIVITET 'JEG ER EN DEL AF ECOKORTET'

FORMÅL

01.

Tillidskortet (Ecomap) er et praktisk og visuelt værktøj, der er udviklet til at hjælpe folk med at analysere eksisterende sociale netværk og identificere muligheder for at opbygge nye forbindelser.

Det understøtter bevidstheden om balancen mellem tilknytning og brobygning, og synliggør både styrker (støttesystemer) og mangler (manglende forbindelser til værtsamfundet).

Du finder vejledning til ecomapping i bilaget.

Denne aktivitet fokuserer på fagpersonens rolle og på, hvordan vedkommende selv fungerer som tilknytning, brobyggende eller forbindende (linking) kapital. Der vil blive set nærmere på den magt, de forventninger og det utilsigtede pres, som fagpersoner kan bringe med ind i relationerne til klienter eller flygtninge, samt på hvordan deres rolle kan fremme, begrænse eller komplicere en persons evne til at navigere i relationer og samfundet.

BAGGRUND

02.

Denne øvelse opfordrer fagfolk til at reflektere over deres nuværende relationer og holdninger i forhold til mennesker med flygtningebaggrund.

Fagfolk er ikke neutrale hjælpere – de er aktive aktører i flygtningens sociale verden og repræsenterer ofte både muligheder og kontrol på samme tid.

FORBINDENDE KAPITAL - LINKING

03.

Som fagperson kan du fungere som en forbindelse for klienten; du har adgang til ressourcer, systemer og beslutningsprocesser, måske inden for et af følgende områder:

- Offentlige systemer
- Kommunale tjenester
- Sagsbehandlere, socialrådgivere
- Skoler, sundhedsvæsenet, jobcentre
- Rets- og asylsystemer

AKTIVITET

‘JEG ER EN DEL AF ECKORTET’

Road to Resilience

SELVKORTLÆGNING (UDEN KLIENT) 04.

- Fagfolk udarbejder deres eget eckort over deres professionelle liv; med sig selv i centrum, derefter deres arbejdsplads eller organisation, kolleger eller team, politikker, love eller regler samt det bredere samfund – normer, forventninger (ingen klienter endnu).
- Identificer styrker og svagheder ved hvert forhold samt dets retning (magt fra-til eller gensidig)

IDENTIFICERE FORSKELLIGE KAPITALTYPER 05.

Inddel hver forbindelse eller relation efter de tre forskellige former for kapital:

- Hvor fungerer du som **tilknytningskapital**?
 - Fortrolighed, fælles forståelse, følelsesmæssig tryghed (f.eks. "Jeg føler mig på bølgelængde med mit team")
- Hvor fungerer du som **brobygningskapital**?
 - Adgang til systemer, muligheder, "omverdenen"
- Hvor repræsenterer du **forbindelseskapital**?
 - Autoritet, kontrolfunktion, beslutningsmagt

INDSÆT DIG SELV PÅ EN KLIENTS KORT 06.

Sæt dig på en fiktivt flygtnings/klients eckort — ikke som en person, men som *en funktion*.

Spørg dig selv, om du opleves som:

- En, der åbner døre?
- En portvagt/gatekeeper?
- En, der håndhæver regler?
- En oversætter mellem verdener?
- En stressfaktor?

Tegn pile, der viser:

- Hvad der strømmer fra dig (information, beslutninger, forventninger)?
- Hvad der strømmer til dig (efterlevelse, tillid, afhængighed, modstand)?

AKTIVITET

‘JEG ER EN DEL AF ECOKORTET’

Road to Resilience

SPEJLING

07.

Denne del kan udføres alene eller med fordel sammen med en anden fagperson, der udfører øvelsen.

1. Beskriv dig selv i dit arbejde med klienten på en brainstorming-agtig måde – hvilke ansvarsområder har du, hvad er dit arbejdsområde, hvordan tilgår du klienten osv.

2. Den anden deltager (eller dig selv, hvis du gør det alene) gennemgår dine udsagn og kategoriserer dem f.eks. således:

- “Du lyder som en tilknytning/forbindelse, når...”
- “Du lyder som en barriere, når...”
- “Du har magt, når...”

3. Med denne viden reflekterer du over, om din intention stemmer overens med din virkning, f.eks.:

- Tilbyder du ægte brobygning, der er nyttig for klienten?
- Svækker du utilsigtet klientens netværk?
- Hvordan forvalter du dit tilknytningskapital for at støtte klienten?

ANERKEND DEN NYE VIDEN 08.

Hvis du har fået øje på muligheder for at ændre din tilgang i arbejdet med klienter, kan disse eksempler på udsagn måske være brugbare for dig. Du er velkommen til at tilføje dine egne erfaringer og tanker:

- **Jeg fungerer som brobygger** mellem forskellige former for kapital – men jeg er ikke neutral. Jeg kan åbne døre, men jeg kender mulighederne og beslutter, hvilke der er vigtige.
- **Jeg forbinder** forskellige former for kapital – jeg repræsenterer officielle institutioner og har magt (boliger, uddannelse, tjenester, legitimitet, ...), og derfor opfattes jeg også som en del af “systemet”, ikke blot som en støtte.
- **Jeg kan ubevidst skabe dilemmaer** – “Lær dansk + få et job” kontra “Bevar kontakten til dit fællesskab” kan opleves som et valg mellem to ulemper.
- **Code intentioner kan skabe pres** – at blive opfordret til integration kan føles som et tab af identitet, at svingte fællesskabet eller at tage en følelsesmæssig risiko.
- **Når jeg er mest sikker på, at jeg hjælper** – hvad overser jeg måske i det øjeblik?

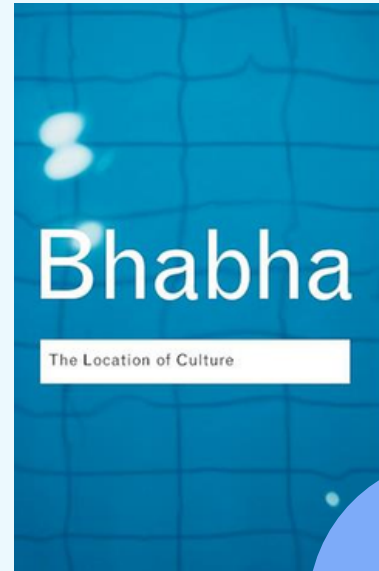
HENT INSPIRATION

PODCASTS

On being, med Krista Tippett

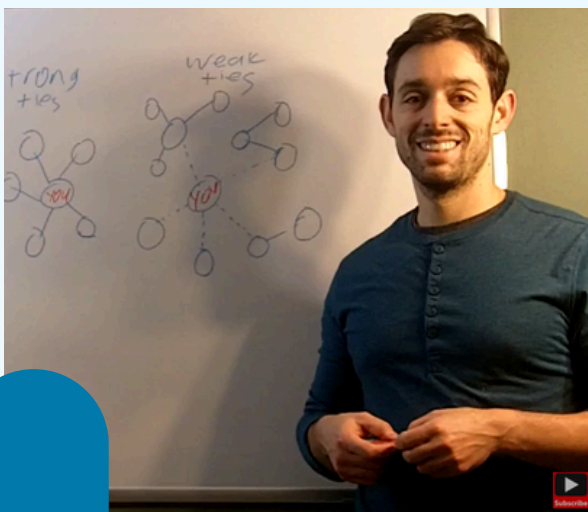
Episoder, der udforsker identitet, tilhørsforhold og interkulturel dialog fra forskellige perspektiver.
<https://onbeing.org/series/podcast/>

BOG

**The Location of Culture
- af Bhabha**

Introducerer konceptet om det "tredje rum" og hybride identiteter i multikulturelle kontekster.

VIDEO: VIGTIGHEDEN AF SVAGE BÅND (IKKE STÆRKE BÅND)

Jacob Morgan

En kort gennemgang af forskellene mellem svage og stærke bånd, og hvorfor svage bånd er meget mere værdifulde.

<https://www.youtube.com/watch?v=w7AzRVxhEXA>